

Pedagoški kontinuitet - prijelaz iz vrtića u školu

Helle Johanneson

Aktivna djeca su sukonstruktori svoga puta od vrtića prema školi. Helle Johanneson opisuje na koji način im se unutar organizacijskog okvira vrtićke grupe, koja ima ulogu pripremnog razreda, pruža podrška.

U općini Gladsaxe, u Danskoj, gdje radim kao voditeljica¹ pripremnog razreda u osnovnoj školi, prijelazno razdoblje iz vrtića u školu provodimo po načelima 'pedagoškog kontinuiteta'. Ovim terminom naglašavamo da je to razdoblje institucionalnog dječjeg života 'bez šavova'. Lokalne vlasti su za ovo prijelazno razdoblje osigurale četverodijelni okvir:

1. Dogovor o suradnji između odgajatelja u vrtićima i voditelja pripremnih razreda koji podrazumijeva zajedničke vizije i ciljeve.
2. Izvješće o dječjem razvoju koje se popunjava tijekom posljednjeg susreta s roditeljima te se u školi koristi kao osnova za grupiranje djece po razredima. To izvješće se može koristiti i na prvom sastanku učitelja s roditeljima, ali i kao osnova za individualno planiranje poučavanja djeteta.
3. 'To sam ja' kovčez, osobna uspomena svakog djeteta na vrtić. Sadržava crtež djetetove obitelji, antropometrijske mjere koje pokazuju kako je dijete raslo tijekom godina boravka u vrtiću, prikaz djetetovih kompetencija i crtež na kojem su vidljiva djetetova očekivanja od škole.
4. 'To smo mi' škrinja s blagom, u kojoj se nalaze zajedničke dječje uspomene iz vremena boravka u vrtiću. U škrinji s blagom nalaze se fotografije cijele

U Danskoj svakog kolovoza, nakon završetka boravka u vrtiću u svibnju, šestogodišnjaci započinju školovanje u pripremnom razredu. 'Rupa' od dva mjeseca se popunjava boravkom u dodatnim kraćim programima (*skolefritidsordning; SFO*) koji kasnije služe kao vrsta produženog boravka za djecu predškolske i školske dobi (do 3. razreda). Tako se na neki način s institucionalnog gledišta prelazak iz vrtića u pripremi razred i školu odvija kroz tri faze – od vrtića preko dodatnih kraćih programa do pripremnog razreda.

U općini Gladsaxe pripremi razred pokriva također i razdoblje od lipnja do kolovoza. Od tada nadalje djeca pohađaju pripremi razred u jutarnjima satima, a dodatne kraće programe u poslijepodnevnim.

Voditelj pripremnog razreda radi zajedno s drugim odgajateljem, koji je najčešće angažiran radom u popodnevnim satima. Oba surađuju s učiteljem/ima koji će preuzeti djecu u prvom razredu. Premda neke 'lekcije' obrađuju zajednički tijekom godine, odgovornost leži na voditelju pripremnog razreda.

grupe, njihove omiljene pjesme i igre. Štoviše, u njoj su i fotografski zapisi projekata na kojima su djeca radila, kao i poklon školi.

Pedagoški kontinuitet znači suradnju odgajatelja i učitelja. On uključuje i pogled na učenje koji djetetov razvoj i učenje vidi u okviru konteksta socijalne zajednice.

Sudjelovanje djece kao aktivnih i kompetentnih sudionika u vlastitom učenju i svakodnevnim aktivnostima od velikog je značaja. Svakom djetetu se mora pružiti prilika da u školi aktivno koristi vlastitu povijest i kulturu vrtića i obitelji. Dijete se mora osjećati važno i biti uvjeren da će sve doneseno iz vrtića pridonijeti osjećaju zajedništva na kojem se škola mora temeljiti. Prije nego počne škola, vrtići

organiziraju sastanke učitelja s roditeljima. Ishod ovih sastanaka su podaci na temelju kojih odgajatelji i voditelji pripremnih razreda formiraju razrede. Ukoliko ima djece s posebnim potrebama ili nekih pitanja o kojima se treba razgovarati, sastanak mreže bit će održan prije početka škole uz sudjelovanje roditelja, voditelja pripremnog razreda i odgajatelja iz vrtića. Tom prigodom će svi sudionici imati priliku objasniti djetetove specifičnosti i postaviti pitanja djetetu kako bi se osigurao najbolji mogući tijek prijelaznog razdoblja. Prije početka dodatnih kraćih programa u lipnju, nekoliko vrtića će posjetiti školu. Tom prilikom će se djeca upoznati s okruženjem koje će ubrzo postati dio njihove svakodnevice. Možda će pojesti

svoju užinu na školskom igralištu ili će posjetiti školsku knjižnicu. Tada će se budući školari vjerojatno upoznati sa svojim novim odgajateljima/učiteljima. Tijekom tog razdoblja škola će organizirati i poseban dan posvećen budućim učenicima - dan 'škrinja s blagom'. Toga dana će sva djeca predati svoju škrinju s blagom kako bi bila pripremljena za upotrebu prilikom njihovog skorog dolaska na izvanškolske aktivnosti. Dan je osmišljen kao društveni događaj, prilika za 'lov na blago' i istraživanje novog okruženja, kao i igru s drugom djecom koja polaze u školu. Da bi pomogla novoj djeci, djeca koja su nedavno pohađala vrtić dat će svoj doprinos planiranju i organiziranju ovoga dana.

Tijekom lipnja nova će djeca provoditi vrijeme s voditeljem pripremnog razreda koji će s njima boraviti i tijekom prve godine u školi. U ovom mjesecu, u središtu pozornosti bit će kreiranje za djecu sigurnog i prepoznatljivog okruženja. Pred njima se otvara novi svijet pun mogućnosti, nekoliko odraslih i puno novih prijatelja, ali i novih očekivanja. Tijekom lipnja sklapaju se mnoga prijateljstva. Djeca razvijaju međusobne odnose, stvaraju se veze između voditelja i djece, kao i voditelja i roditelja.

Aktivnosti su odabrane prema prikazima dječjih kompetencija iz njihovih kovčezica. Voditelji pripremnih razreda pokušavaju djeci međusobno demonstrirati kompetencije i jake strane novih prijatelja. Žele im prenijeti ideju da su sva djeca različita, ali da svatko od njih može pridonijeti zajednici.

Prikaz kompetencija bit će izvršen na zid radi kasnije upotrebe u kolovozu, kad škola počne s radom. Voditelj pripremnog razreda nastoji djeci ponuditi obilje prilika za slobodnu razmjenu iskustava i znanja stečenih u vrtiću kroz igre i pjesme iz škrinje s blagom. Ova aktivnost djeci pruža zajednički temelj za susret i druženje.

Škola započinje s fokusom na dvije teme: 'ja' i 'zajednica'. Djeca će koristiti crteže svoje obitelji dok govore o sebi i svom porijeklu. Razred posjećuje djecu u njihovim obiteljima tako da svatko ima priliku pokazati gdje živi. Na taj način predočavaju jedni drugima u kakvim uvjetima žive. Dugoročno, portret dječjih obitelji završit će na velikom obiteljskom stablu koje će podacima o precima (pradjeđu i prabaki) popunjavati djeca i njihovi roditelji. Djeca sudjeluju u definiranju pravila ponašanja u njihovoj grupi. Sudjeluju u izradi plakata s objašnjenjem kako biti prijatelj i što za njih znači prijateljstvo.

Nakon mjesec dana trajanja škole djeca se na jedan dan vraćaju u vrtić. Vraćaju škrinju s blagom koja je potrebna sljedećoj

grupi djece. U nju će staviti sliku svoga razreda, plakat s prikazom života u razredu i poklon za buduće školare. Tijekom školske godine djeca će se međusobno informirati o sadržaju svoje škrinje s blagom. Možda su se u vrtiću bavili projektima poput 'svemir i planeti' ili 'životinje na jezeru'. Na ovaj način se ti projekti i dječje znanje prenose na drugu djecu te mogu postati temelj nekog budućeg školskog projekta. Dječje mjerne trake koriste se tijekom školske godine, ali će prvenstveno biti sastavni dio nastave matematike tijekom koje će djeca mjeriti jedna drugu - ali i druge stvari, poput udaljenosti, visine i sl. Na kraju prve godine nekoliko opisanih sadržaja se ponovno koristi. Dječji crteži koji prikazuju njihova očekivanja od škole sada su obogaćeni očekivanjima od prvog razreda.

1 Voditeljica pripremnog razreda u Danskoj ima istu kvalifikaciju kao odgajatelj u jaslicama i vrtićima.

Helle Johanneson je voditeljica pripremnog razreda u školi Vadgaard u Gladsaxe (Danska). hellejohanneson@hotmail.com

